

Briuselis, 2022 m. lapkričio 24 d.
(OR. en)

14862/22

Tarpinstitucinė byla:
2022/0155(COD)

LIMITE

JAI 1481
ENFOPOL 567
CRIMORG 161
IXIM 264
DATAPROTECT 319
CYBER 371
COPEN 393
FREMP 241
TELECOM 467
COMPET 910
MI 836
CONSOM 299
DIGIT 210
CODEC 1765

PRANEŠIMAS

nuo: Pirmininkaujančios valstybės narės
kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Ankstesnio
dokumento Nr.: 14143/22
Komisijos dok. Nr.: COM(2022) 209 final

Dalykas: Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo
nustatomos seksualinės prievartos prieš vaikus prevencijos ir kovos su ja
taisyklės
– Pažangos ataskaita

I. IVADAS

- 2022 m. gegužės 11 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos seksualinės prievartos prieš vaikus prevencijos ir kovos su ja taisyklės¹. Prie pasiūlymo pridėtas poveikio vertinimas ir komunikatas².

¹ Dok. 9068/22.

² Dok. 9068/22 ADD 1, ADD 2 ir ADD 3; dok. 9071/22.

2. Pasiūlymu, grindžiamu SESV 114 straipsniu, siekiama veiksmingai spręsti naudojimosi internetinėmis paslaugomis seksualinės prievartos prieš vaikus tikslais problema. Jį sudaro dvi pagrindinės sudedamosios dalys. Pirma, atitinkami internetinių paslaugų teikėjai, pavyzdžiui, prieglobos paslaugų ir asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai, būtų įpareigoti nustatyti žinomą ir naują internetinę seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagą, apie ją pranešti, ją pašalinti arba užblokuoti, taip pat nustatyti ryšių su vaikais mezgimo („viliojimo“) atvejus ir apie juos pranešti. Antra, siekiant sudaryti sąlygas įgyvendinti siūlomą reglamentą, kartu su nacionalinių koordinavimo institucijų ir kompetentingų institucijų tinklu būtų įsteigta nauja decentralizuota ES agentūra (toliau – ES centras). Pasiūlymo aiškinamajame memorandume pripažįstama, kad pasiūlyme numatytos priemonės turėtų įtakos internetinių paslaugų naudotojų naudojimuisi pagrindinėmis teisėmis.
3. Europos Parlamente deryboms dėl šio pasiūlymo vadovauja Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas (LIBE). 2022 m. spalio mėn. pranešėju jis paskyrė EP narį Javier Zarzalejos (PPE, ES). Tuo tarpu EP koordinatoriai nusprendė paprašyti Europos Parlamento tyrimų tarnybos parengti poveikio vertinimą, apimančią įvairius klausimus, susijusius su pagrindinėmis teisėmis ir proporcingumo klausimais. LIBE komitetas savo pranešimo dar nepriėmė.
4. 2022 m. liepos mėn. Europos duomenų apsaugos valdyba (EDAV) ir Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas (EDAPP) priėmė bendrą nuomonę Nr. 4/2022. Pripažindami, kad seksualinė prievarta prieš vaikus yra ypač sunkus ir baisus nusikaltimas, o kovos su ja tikslas yra Sąjungos pripažintas bendrojo intereso tikslas, EDAV ir EDAPP pabrėžia, kad bet kokiais pagrindinių teisių apribojimais turi būti laikomasi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos reikalavimų. Jų nuomone, pasiūlymas kelia didelį susirūpinimą dėl kišimosi į pagrindines teises į privatų gyvenimą bei į asmens duomenų apsaugą ir šių teisių apribojimų proporcingumo.
5. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nuomonę dėl šio pasiūlymo pateikė 2022 m. rugsėjo mėn. Komitetas pritarė pasiūlymo principui ir paprašė patobulinti tekstą bei jį patikslinti, kad būtų išsaugotas susirašinėjimo slaptumas ir privatumo apsauga.

II. DARBAS TARYBOJE

6. Taryboje pasiūlymą nagrinėja Teisėsaugos darbo grupė (policija). Teisėsaugos darbo grupė pasiūlymą aptarė 2022 m. liepos 5 d. ir 20 d., rugsėjo 6 ir 22 d., spalio 5 ir 19 d. ir lapkričio 3 ir 24 d. posėdžiuose. Pirmiau minėtuose Teisėsaugos darbo grupės posėdžiuose buvo išnagrinėtas visas pasiūlymas. Pirmininkaujanti valstybė narė pateikė keletą I–III skyrių peržiūrėtų teksto redakcijų, skirtų šiems klausimams: dalykui ir taikymo sričiai, apibrėžtims, internetinių paslaugų teikėjų pareigoms ir priežiūrai, vykdymo užtikrinimui ir bendradarbiavimui.
7. 2022 m. liepos mėn. Prahoje vykusiame neformaliame vidaus reikalų ministrų posėdyje ir neformaliame COSI posėdyje pirmininkaujanti valstybė narė užsitikrino bendrą politinę paramą pasiūlymui, laukiant techninio nagrinėjimo darbo grupės lygmeniu. Pirmininkaujanti valstybė narė pabrėžė, kad pasiūlymas yra technologiškai neutralus bei parengtas ateities iššūkiams ir kad reikia rasti pusiausvyrą tarp vaikų apsaugos ir privatumo bei kitų internetinių paslaugų naudotojų pagrindinių teisių apsaugos.
8. Pirmininkaujanti valstybė narė pristatė svarbų conceptualų pakeitimą, susijusį su atskirų rūšių nurodymų – nurodymų nustatyti turinį ir nurodymų pašalinti bei blokuoti seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagą – davimu. Be to, pasiūlytas naujos rūšies nurodymas – nurodymas išbraukti iš paieškos rezultatų. Naujus nurodymus pašalinti, blokuoti ir išbraukti iš paieškos rezultatų duotų valstybių narių kompetentingos institucijos. Nurodymai nustatyti turinį būtų vieninteliai nurodymai, išduodami valstybės narės teisminės institucijos arba kitos nepriklausomos administracinės institucijos, nes šios rūšies nurodymas yra jautriausias, kiek tai susiję su kišimusi į atitinkamų internetinių paslaugų naudotojų pagrindines teises. Pagal Komisijos pasiūlymą visų kategorijų nurodymus išduotų teisminė institucija arba kita nepriklausoma administracinė institucija. Siekiant didesnio lankstumo, šie įgaliojimai kompetentingoms institucijoms suteikiami dėl nurodymų pašalinti, blokuoti ir išbraukti iš paieškos rezultatų. Jei bus panaikintos tikrinimo išlygos, atrodytų, kad dauguma valstybių narių galėtų pritarti šiam pakeitimui, nes tai leistų joms išlaikyti esamas kovos su seksualine prievarta prieš vaikus sistemas ir struktūras.

9. Atsižvelgdama į pirmininkaujančios valstybės narės prašymą, Komisija parengė du dokumentus, padedančius išaiškinti valstybių narių iškeltas problemas ir klausimus. Vienaame dokumente³ pateikiama seksualinės prievartos prieš vaikus nustatymo proceso schema ir atitinkamų teisės aktų (Seksualinės prievartos prieš vaikus, Skaitmeninių paslaugų akto, Terorizmo turinio internete, Bendrojo duomenų apsaugos reglamento ir Laikinojo reglamento) lyginamoji analizė. Antrajame dokumente⁴ aprašomi naujojo ES centro, koordinavimo institucijų ir Europolo ryšiai.
10. Pirmininkaujanti valstybė narė taip pat surengė du seminarus, kuriuose dalyvavo Komisija ir nacionaliniai ekspertai, remiantis diskusijoms skirtais dokumentais ir valstybių narių klausimais bei prašymais pateikti paaiškinimus. Pirmasis seminaras įvyko rugsėjo 29 d. ir buvo skirtas žinomos ir naujos seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagos ir viliojimo būdų nustatymo technologijoms, o lapkričio 16 d. įvykęs antrasis seminaras buvo skirtas amžiaus patikros priemonėms. Abiejuose seminaruose valstybėms narėms buvo suteikta galimybė labiau įsigilinti į pasiūlyme nagrinėjamas temas, kartu suteikiant galimybę tiesiogiai susitikti su nacionaliniais ir techniniais ekspertais. Seminarus valstybės narės labai palankiai įvertino ir džiaugėsi tuo, kad buvo pateikti labai reikalingi paaiškinimai apie tai, kaip tam tikros siūlomos nuostatos galėtų veikti praktikoje, bei tuo, kad buvo patvirtintas pasiūlymo technologinis įgyvendinamumas. Šių seminarų dėka atrodo, kad kova su seksualine prievarta prieš vaikus internete yra įmanoma. Esama technologijų žinomai ir nežinomai seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagai nustatyti. Su viliojimu yra sudėtingiau, tačiau yra nuolat tobulinamų technologijų. Taip pat esama techninių sprendimų seksualinės prievartos prieš vaikus internete atvejams išsiaiškinėti šifruotose sistemose nustatyti, pvz., nustatant turinį naudotojo pusėje prieš tai, kai tas turinys faktiškai užšifruojamas. Antrajame seminare dėl amžiaus patikros priemonių pademonstruoti įvairūs privačių įmonių naudojami metodai internetinių paslaugų naudotojų amžiui nustatyti, taip pat kuriamos naujos technologijos.

³ Dok. WK 10409/2022.

⁴ Dok. WK 13981/2022.

11. Kitas pagalbinis renginys, kurį pirmininkaujanti valstybė narė surengė bendradarbiaudama su EP ir Komisija, buvo Čekijos dokumentinio filmo „Caught in the Net“ peržiūra; prieš tai surengta podiumo diskusija ryšių su vaikais mezgimo tema, kurioje dalyvavo pirmininkaujančios valstybės narės atstovai ir filmo prodiuseris. EP narė Hilde Vautmans (Renew/BE) pasakė įžanginę kalbą. Pirmininkaujanti valstybė narė taip pat atstovavo Tarybai keliose konferencijose, kurių tikslas buvo kova su seksualine prievarta prieš vaikus internete, pavyzdžiui, 2022 m. konferencijoje dėl vaikų saugumo internete ir aukšto lygio renginyje „*Kaip galime naudoti technologijas, kad užtikrintume vaikų saugumą internete?*“ per pirmąją istorijoje Europos Parlamento „Technologinio informuotumo savaitę“.
12. Nors diskusijos dėl pasiūlymo Teisėsaugos darbo grupėje tebevyksta, jau nustatyti keli esminiai klausimai, dėl kurių ateityje reikės išsamesnių diskusijų:

I skyrius / Bendrosios nuostatos. Dalykas, taikymo sritis ir apibrėžtys

Keletas pasiūlyme vartojamų terminų apibrėžti kitaip nei kituose susijusiuose ES teisės aktuose, pavyzdžiui, Skaitmeninių paslaugų akte arba Reglamente dėl terorizmo turinio internete. Todėl buvo reikalinga suderinti kai kurias iš šių apibrėžčių siekiant užtikrinti atskirų teisėkūros procedūra priimamų aktų suderinamumą ir teisinį tikrumą. Šiomis aplinkybėmis Komisija paaiškino, kad pasiūlymas yra *lex specialis* Skaitmeninių paslaugų akto atžvilgiu.

Be to, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tam, kad siūlomos nuostatos būtų aiškinamos vienodai, gali reikėti apibrėžti kai kuriuos kitus terminus.

Įvyko svarbi diskusija dėl termino „vaikas naudotojas“ apibrėžties, kuri yra susijusi su viliojimo nusikalstama veika pagal Direktyvą 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija. Kadangi Komisija šią direktyvą peržiūri, siūlomame reglamente apibrėžiant terminą „vaikas naudotojas“ reikės atsižvelgti į tai, kaip šioje direktyvoje apibrėžiamas amžius, nuo kurio gali būti duodamas sutikimas lytiškai santykiuoti.

Kitas svarbus šio pirmojo skyriaus pakeitimas buvo termino „interneto paieškos sistemos“ apibrėžties įtraukimas po to, kai į II skyrių buvo įtraukti įpareigojimai išbraukti iš paieškos rezultatų.

II skyrius / Atitinkamų informacinės visuomenės paslaugų teikėjų pareigos užkirsti kelią seksualinei prievartai prieš vaikus internete ir su ja kovoti

Duodant įvairių rūšių nurodymus internetinių paslaugų teikėjams, reikėtų atidžiai atsižvelgti į poreikį apsaugoti vaikus ir internetinių paslaugų naudotojų privatų gyvenimą bei kitas pagrindines teises. Taip pat reikia atsižvelgti į teisėsaugos institucijų darbą.

Pirmininkaujanti valstybė narė pasiūlė supaprastinti teksto struktūrą, kad teisminė institucija arba kita nepriklausoma administracinė institucija duotų tik nurodymus nustatyti turinį, o kompetentingos institucijos turėtų įgaliojimus išduoti nurodymus pašalinti, blokuoti ir išbraukti iš paieškos rezultatų.

Valstybės narės iš esmės palankiai įvertino šį pakeitimą dėl nurodymų pašalinti bei blokuoti davimo ir nurodymų išbraukti iš paieškos rezultatų įtraukimo. Tačiau šiais klausimais reikia toliau diskutuoti techniniu lygmeniu, nes kelios valstybės narės vis dar yra labai susirūpinusios dėl poveikio teisės į privatų gyvenimą ir kitų pagrindinių teisių apsaugai. Keletas valstybių narių taip pat atkreipė dėmesį į nurodymų nustatyti turinį davimo procedūros sudėtingumą ir trukmę.

Spalio 19 d. Teisėsaugos darbo grupės posėdyje Tarybos Teisės tarnyba nurodė pateiksianti rašytinę nuomonę dėl nurodymų nustatyti turinį proporcingumo.

III skyrius / Priežiūra, vykdymo užtikrinimas ir bendradarbiavimas. Seksualinės prievartos prieš vaikus klausimų koordinavimo institucijos

Pirmininkaujanti valstybė narė pateikė du kompromisinių tekstų dėl šio skyriaus rinkinius, kuriuose daugiausia dėmesio skirta nepriklausomumo reikalavimams, kurių turi laikytis koordinavimo institucijos. Kelios valstybės narės pareiškė tikrinimo išlygą dėl šio skyriaus, atsižvelgdamos į galimą reikšmingą šių nuostatų poveikį esamoms nacionalinėms struktūroms. Jos pripažino, kad kompromisiniai tekstai eina teisinga linkme, nes jais valstybėms narėms suteikiama daugiau lankstumo.

Valstybėms narėms atrodė ypač sudėtinga rasti veiksmingus sprendimus, kaip iš karto įsteigti visas koordinavimo institucijas pagal Reglamentą dėl terorizmo turinio internete, Skaitmeninių paslaugų aktą ir šį pasiūlymą, kartu laikantis šiuose teisės aktuose numatytų reikalavimų.

Išsamiai aptartas klausimas dėl koordinavimo institucijų atliekamo seksualinės prievartos prieš vaikus internete atvejų nustatymo ir pateikimo ES centrui po kruopštaus teisminių institucijų ar kitų nepriklausomų institucijų vertinimo, nes keletas valstybių narių atkreipė dėmesį į riziką, kad bus vėluojama ir trūks išteklių bei ekspertinių žinių.

IV skyrius / ES seksualinės prievartos prieš vaikus prevencijos ir kovos su ja centras ir bendradarbiavimas su Europolu

Kaip nurodyta pirmiau, Komisija pasiūlė įsteigti naują ES agentūrą, kuri būtų Hagoje, atsižvelgiant į glaudaus bendradarbiavimo su Europolu poreikį. ES centras ir Europolas galėtų dalytis kai kuriomis administracinėmis išlaidomis, pavyzdžiui, žmogiškųjų išteklių, apskaitos ir IT įrangos išlaidomis. Pagal Komisijos pateiktą pasiūlymą nebūtų daromas poveikis pagrindinėms Europolo užduotims ir kompetencijoms, susijusioms su seksualine prievarta prieš vaikus.

Dėl viso skyriaus buvo pareikštos bendros tikrinimo išlygos; dėl ES centro būstinės vietos pareikštos dalinės tikrinimo išlygos. Daugiausiai valstybių narių iškeltų problemų ir klausimų ryšium su IV skyriumi buvo susiję su biudžetu, rizika, kad bus dubliuojamos Europolo užduotys, Europolo ir ES centro darbuotojų ekspertų, dirbančių su seksualinės prievartos prieš vaikus klausimais, konkurencijos rizika, menkas karštųjų linijų vaidmens atsakant į pranešimus apie seksualinę prievartą prieš vaikus pripažinimas, duomenų apsaugos ES centrui tvarkant pranešimus apie seksualinę prievartą prieš vaikus klausimais, ES centro pranešimo Europolui ir teisėsaugos institucijoms apie seksualinę prievartą prieš vaikus internete procesu, ES centro vykdomu pranešimų duomenų bazės kūrimu, taip pat seksualinės prievartos prieš vaikus internete rodiklių duomenų bazių kūrimu.

V skyrius / Duomenų rinkimas ir skaidrumo ataskaitų teikimas

Delegacijos išreiškė didelius nuogąstavimus dėl duomenų rinkimo ir ataskaitų teikimo nuostatų, kurios, jų nuomone, per daug apsunkintų teisėsaugos institucijas. Jos atkreipė dėmesį į tai, kad reikės tolesnių diskusijų dėl to, ar ES centras turėtų gauti duomenis apie vykstančius baudžiamuosius procesus. Valstybės narės nurodė, kad reikia apsaugoti asmens duomenis ir riboti informaciją, kuri turi būti renkama ir kuria turi būti dalijamasi.

V skyrius / Baigiamosios nuostatos

Kelios delegacijos paprašė nustatyti vėlesnę taikymo datą, o Laikinąjį reglamentą (ES) 2021/1232 panaikinti vėliau, kad būtų išvengta spragos tarp nustatymo, grindžiamo Laikiniu reglamentu, ir nustatymo, grindžiamo siūlomu reglamentu. Idealiu atveju, siekiant išvengti tokios spragos, abu reglamentai kurį laiką turėtų galioti vienu metu.

III. IŠVADA

13. Pirmininkaujanti valstybė narė yra įsipareigojusi glaudžiai bendradarbiauti su pirmininkausiančia valstybe nare, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos tęsti diskusijas Teisėsaugos darbo grupėje ir Taryboje užtikrinti sklandžią su šiuo dokumentu susijusią pažangą.
14. Atsižvelgiant į tai, kad išdėstyta pirmiau, Nuolatinių atstovų komiteto ir Tarybos prašoma atkreipti dėmesį į pažangą, padarytą nagrinėjant siūlomą reglamentą.